

دانشکده علوم پزشکی مهاباد

شیوه‌نامه اجرای آخرین برنامه آموزشی مصوب و تضمین کیفیت آن

مقدمه

تضمین کیفیت اجرای آخرین نسخه از برنامه‌های آموزشی علاوه بر امکان حرکت بر استانداردهای پذیرفته‌شده که حاصل خرد جمعی در حرفه هستند، امکان بررسی، ارزشیابی دقیق و بازنگری‌های به‌جا را فراهم می‌سازد. از این رو ایجاد برنامه منظم و دقیق بررسی و تطبیق برنامه‌های درسی با آخرین برنامه آموزشی و کوریکولوم مصوب یکی از فرآیندهای ایجاد تضمین کیفیت در آموزش حرفه محسوب می‌گردد.

تعاریف

برنامه آموزشی عبارت است از تعیین اهداف آموزشی و پیش‌بینی عملیات و فعالیت‌های آموزشی برای رسیدن به اهداف آموزشی از قبل تعیین‌شده با توجه به امکانات و محدودیت‌های آموزشی و همچنین نظام ارزشی جامعه.

کوریکولوم

کوریکولوم عبارت است از آنچه باید در یک برنامه آموزشی رخ دهد، آنچه هدف آموزش‌دهنده است و آنچه در راه این هدف انجام می‌گیرد. یک کوریکولوم باید شامل موضوعات حرفه‌ای کلی و اختصاصی هر رشته باشد. در محتوای کوریکولوم باید قید گردد که فراگیر پس از ارائه، این کوریکولوم به چه دانش، مهارت، نگرش و تجربه‌ای دست می‌یابد.

اجزای کوریکولوم

هر کوریکولوم، جدا از برداشت‌ها و تعاریف متعدد آن، دارای ۴ جزء است:

۱- محتوا (Content)

۲- استراتژی‌های آموزش دادن و فراگرفتن (Strategies Learning and Teaching)

۳- فرایندهای ارزشیابی دانشجویان (Processes Assessment)

۴- فرایندهای ارزیابی خود کوریکولوم (Processes Evaluation)

۵- بیانیه هدف

۶- بیانیه ساختار

محتویات ضروری یک برنامه آموزشی

در یک برنامه‌ی آموزشی ضروری، موارد زیر باید گنجانده شود:

۱- کارآمدی بالینی که آمیزه‌ای از دانش، مهارت و نگرش است.

۲- کارآمدی‌های عمومی، مانند کار گروهی

۳- تعهد به یادگیری مادام‌العمر

۴- ارزش‌های ضروری حرفه‌ای، مانند توانایی تصمیم‌گیری در موارد عدم اطمینان

سطوح کوریکولوم

۱. کوریکولوم طراحی شده توسط موسسه (The Declared Curriculum)

۲. کوریکولوم ارائه شده (The Taught Curriculum)

۳. کوریکولوم دریافت شده یا آموخته شده توسط فراگیران (The Learned Curriculum)

انواع مختلف کوریکولوم

انواع مختلفی از کوریکولوم به‌طور هم‌زمان وجود دارند. این موارد عبارت‌اند از:

۱- کوریکولوم رسمی و غیررسمی

۲- کوریکولوم پنهان

۳- کوریکولوم برنامه‌ریزی‌شده، آموزش داده‌شده و ارزیابی‌شده

کوریکولوم رسمی و غیررسمی

منظور از کوریکولوم رسمی آن چیزی است که تهیه‌کنندگان کوریکولوم قصد دارند طبق برنامه آموزش دهند، اما بیشتر وقت دانشجویان در مکانی دیگر به‌صورت فعالیت‌های خارج برنامه مانند ویراستاری مجلات یا روزنامه‌های دانشجویی یا شرکت در بحث‌ها یا فعالیت‌های ورزشی و رفتن به میهمانی‌ها سپری می‌شود و فراگیران از این برخوردها و تعامل‌ها با سایر دانشجویان و نیز تعاملات غیر آموزشی با اساتید نکات زیادی یاد می‌گیرند، این‌گونه یادگیری‌های را کوریکولوم غیررسمی می‌گویند.

کوریکولوم پنهان

آن جنبه‌هایی است که فراگیر در حین ارائه کوریکولوم فرا می‌گیرد ولی طبق برنامه‌ی موسسه آموزشی قرار بر آموزش آن‌ها نبوده است مانند شیوه‌ی برخورد پزشک با بیمار (رفتار استاد بر بالین بیمار)؛ بنابراین اساتید باید از نظر ایفای نقش حرفه‌ای خود مدل و الگوی مناسبی باشند. کوریکولوم پنهان ارتباط نزدیکی با محیط آموزشی و ویژگی‌های موسسه آموزشی دارد. گاهی حتی کوریکولوم رسمی و پنهان در تضاد با یکدیگر هستند. به‌عنوان مثال استادی که تأکید بر تربیت فراگیرانی مستقل، متفکرینی نقدکننده و استدلال‌کنندگان بالینی قوی دارد، اما در عمل، روش‌های تدریس آن معلم – محور، مبتنی بر درس‌نامه و وابسته به استاد است. بنابراین آنچه درنهایت فراگیران از ما دریافت و برداشت می‌کنند، ممکن است با آنچه ما قصد داریم به آن‌ها آموزش دهیم، متفاوت باشد.

کوریکولوم طراحی و برنامه‌ریزی شده، کوریکولوم آموزش داده‌شده و کوریکولوم ارزیابی شده

درحالی‌که طراح یا طراحان کوریکولوم امیدوار هستند که کوریکولوم طبق برنامه‌ریزی انجام‌شده آموزش داده شود، در عمل گاهی اوقات ممکن است که آنچه آموزش داده می‌شود با آنچه برنامه‌ریزی شده است متفاوت باشد.

کوریکولوم بی‌اثر

کوریکولوم بی‌اثر حاوی مطالبی است که موسسه آموزشی قاطعانه قصد دارند که آن‌ها را آموزش ندهد. در این کوریکولوم از ارزش‌هایی حمایت می‌شود که امروز دیگر کاربردی ندارند.

استراتژی‌های آموزشی

استراتژی‌های آموزشی روش‌هایی می‌باشند که در قبال آموزش دادن و یادگرفتن اتخاذ می‌گردد یا به عبارت دیگر روش ارائه، اجرا و انجام یک برنامه آموزشی را می‌گویند.

فرایند نظارت بر اجرا و تضمین کیفیت برنامه آموزشی مصوب

۱. در صورت ابلاغ کوریکولوم جدید، معاونت آموزشی کوریکولوم جدید را در اختیار دفتر برنامه‌ریزی و مدیر گروه قرار داده و مدیر گروه موظف است با تعامل با دفتر برنامه‌ریزی بر اساس آخرین کوریکولوم ابلاغ شده، آرایش برنامه درسی برای هر ترم را به‌روز کند و این آرایش را برای مسئول برنامه‌ریزی ارسال کند.

۲. برنامه هر ترم بعد از تأیید مدیر گروه به معاونت آموزشی و مسئول IT دانشکده ارسال و سپس از طریق خودکارسازی اداری در اختیار اعضاء محترم گروه قرار می‌گیرد که از تاریخ ارسال لازم‌الاجرا هست. اجرای برنامه برای دانشجویان جدیدالورود الزامی بوده و اجرای آن برای دانشجویانی که به هر دلیلی (از قبیل انتقالی یا مهمانی، قبولی در تکمیل ظرفیت و ...) از برنامه قبلی جا بمانند بر اساس آیین‌نامه‌های آموزشی صورت خواهد گرفت و پس از طرح موضوع در گروه و پس از تصویب آن، صورت‌جلسه گروه به ریاست و معاون آموزشی دانشکده ارسال خواهد تا در شورای آموزشی یا شورای تحصیلات تکمیلی مطرح شود. نهایتاً در صورت تأیید شورای آموزشی دانشگاه، اجرا می‌شود.

۳. مسئول اجرای برنامه آموزشی جدید مدیر گروه و معاون آموزشی می‌باشند. پس از جمع‌بندی و تصویب نهایی نظرات در گروه، تغییرات موردنیاز در برنامه به معاون آموزشی دانشکده ارسال می‌شود. پس از تصویب نهایی جهت اطلاع‌رسانی به اعضاء هیئت‌علمی گروه، دانشجویان و آموزش برنامه توسط مسئول IT در سایت دانشکده بارگذاری می‌شود.

۴. تنظیم آخرین آرایش دروس بر اساس ارزیابی‌های صورت گرفته از دینفعان اصلی در گروه- اساتید و دانشجویان- صورت می‌پذیرد. همچنین در این راستا گروه می‌تواند از تجارب سایر بخش‌های دانشگاه‌های معتبر دیگر نیز استفاده و الگو‌گیری نمایند و هم‌زمان توانمندی‌ها و نیازهای منطقه‌ای، استانی و دانشگاهی در اجرای کوریکولوم جدید لحاظ نمایند.

۵. نظارت بر اجرای برنامه آموزشی طبق مقررات و کوریکولوم مصوب وزارت بهداشت متضمن رسیدن دانشجویان به توانمندی‌های مورد انتظار است. مسئولیت تضمین کیفیت اجرای برنامه‌های آموزشی بر اساس کوریکولوم و تحلیل جنبه‌های آموخته‌شده و پنهان آن در گروه بر عهده‌ی کمیته‌ی پایش و ارزیابی در گروه است. این کمیته متشکل از مدیر گروه به‌عنوان دبیر کمیته، تمام اعضاء گروه و نیز نمایندگان دانشجویی و دانش‌آموختگان است.

۶. به‌این ترتیب این کمیته در پایان هر نیمسال یا به‌تناسب موقعیت‌های خاص پس از نظرسنجی از دانشجویان و اساتید، در صورت عدم اجرای صحیح توسط هر یک از اساتید، مراتب به وی بازخورد داده می‌شود و پیگیری لازم از جانب کمیته جهت اطلاعات صحیح موارد انجام می‌شود.

۷. مدیران گروه موظف‌اند سالانه گزارشی از تطابق برنامه‌ی اجراشده با آخرین کوریکولوم مصوب و نیز مستندات ارزیابی کوریکولوم آموخته‌شده، جنبه‌های کوریکولوم پنهان و غیررسمی در گروه و نیز کوریکولوم ارائه‌شده را به معاونت آموزشی ارائه کنند.

۸. برگه‌ها و چک‌لیست‌های مورد استفاده در هر گروه می‌تواند به تناسب برنامه‌های درسی گروه تدوین و یا اصلاح گردند. مسئولیت ارزیابی روایی و پایایی برگه‌ها و گزارش آن بر عهده کمیته‌ی پایش و ارزیابی گروه است.

دانشکده علوم پزشکی مهاباد

چک لیست اجرا و تضمین کیفیت برگزاری دوره‌ها/برنامه‌های آموزشی

نام گروه برگزارکننده:

عنوان دوره:

سال و مقطع تحصیلی:

تاریخ اجرای دوره:

تعداد دانشجویان:

تاریخ اجرای دوره (شروع و پایان دوره):

محل برگزاری:

نام و نام خانوادگی مدرس دوره:

تاریخ نظارت بر اجرای دوره:

نام و نام خانوادگی ناظر:

امتیاز کسب شده	ضعیف (امتیاز ۱)	نسبتاً مطلوب (امتیاز ۲)	مطلوب (امتیاز ۳)	آیتم	
				تدوین دوره آموزشی طبق طرح درس مبتنی بر کوریکولوم مصوب	فرآیند قبل از اجرای دوره
				پوشش کامل محتوای کوریکولوم در طرح درس	
				بررسی صلاحیت مدرسان (مدرک مرتبط - سابقه تدریس - تجربه مرتبط - شایستگی عمومی)	
				هماهنگی با مدرسین دوره قبل از اجرا (در خصوص زمان اجرای دوره، ارائه دروس، محتوای آموزشی)	
				تهیه طرح درس و برنامه زمان بندی دوره آموزشی توسط مدرسین	
				تهیه منابع علمی مورد نیاز (جزوه - کتاب - نرم افزار و ...)	
				آماده نمودن وسایل کمک آموزشی مورد نیاز دوره	
				توجیه دانشجویان در خصوص اهداف، محتوا، نحوه ارائه دروس و مقررات آموزشی توسط مسئول دوره	
				ارائه دروس توسط مدرسین بر اساس سرفصل درس و طرح درس	
				اجرای دوره آموزشی مطابق با برنامه زمان بندی	
				اجرای ارزشیابی تکوینی و نهایی	
				ارائه سؤالات در بازه زمانی مقرر به مسئول امتحانات یا ثبت در سامانه نوید	
				اعلام نمرات در اسرع وقت به مدیر گروه و سایت هماوا	
				انجام ارزشیابی دوره و مدرس توسط دانشجویان	
				برنامه ریزی جهت اصلاح دوره بر اساس نظر سنجی از فراگیران	فرآیند پس از اجرای دوره
				استخراج و تحلیل نتایج ارزشیابی دوره و مدرس	
				انجام فعالیت های مداخله ای بر اساس تحلیل نتایج ارزشیابی دوره	
				ارائه نتایج دوره به مدیر گروه	
				جمع امتیاز (مطلوب، ۵۴)	

جهت کلیه دوره های آموزشی این چک لیست تکمیل شود.